

# HRVATSKI SABOR DONIO DEKLARACIJU O OSUDI POLITIČKOG PROCESA I PRESUDE KARDINALU DR. ALOJZIJIU STEPINCU

## Ispravljena povjesna nepravda i uvreda hrvatskom narodu

Zastupnici u Saboru Republike Hrvatske jednoglasnom odlukom donijeli su u petak 14. veljače 1992. Deklaraciju o osudi političkog procesa i presude kardinalu dr. Alojziju Stepincu. Tom Deklaracijom Sabor je osudio i "političke proceze brojnim nevino suđenim svećenicima, redovnicima i vjernicima."

Na taj je način najviše hrvatsko državno zakonodavno tijelo osudilo "i protunarodni komunistički režim". Istodobno, Sabor je također jednoglasno donio i Deklaraciju o osudi uhičenja i umorstva Andrije Hebranga u kojoj je izraženo "priznanje i zahvalnost svim hrvatskim muževima i ženama koji su svoje zauzimanje za slobodnu, demokratsku i socijalno pravednu hrvatsku državu plaćali gubitkom slobode i života u tisućama montiranih suđenja i raznih oblika progona u komunističkoj i omrznutoj Jugoslaviji".

Donošenju deklaracije prethodila je rasprava u kojoj je zapaženi govor održao akademik Nedjeljko Mihanović, predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, a u kojoj se iskristalizirao prijedlog da se donesu posebne, odvojene deklaracije - jednom bi se osudio politički proces i osuda kardinalu Stepincu i drugim sličnim žrtvama, a drugom bi se osudilo uhičenje i umorstvo Andrije Hebranga.

Većinom glasova prijedlog je prihvaćen pa su donesene dvije deklaracije. Zanimljivo je da je Deklaracija o osudi političkog procesa i presude kardinalu Stepincu i drugim žrtvama komunističke represije pročitao Ivica Percan, član Socijaldemokratske partije Hrvatske, nasljednice bivšeg Saveza komunista.

Objavljujemo u cijelosti Deklaraciju o kardinalu Stepincu i drugim žrtvama:

Sabor Republike Hrvatske na zasjedanju dana  
14. veljače 1992. godine donosi slijedeću

## DEKLARACIJU

o osudi političkog procesa i presude  
kardinalu dr. Alojziju Stepincu

I. Nakon devet stoljeća uporne borbe za opstanak i ponovno stjecanje državnosti hrvatski narod ostvaruje svoju vjekovnu težnju za slobodom i neovisnošću.

II. Upravo hrvatskom Saboru ovog saziva pripala je čast proglašiti samostalnost, suverenitet i neovisnost Republike Hrvatske, raskid svih državno-pravnih sveza s jednom neprirodnom i za hrvatski narod pogibeljnom tvorevinom.

III. Među tisućama i tisućama hrvatskih ljudi koji su svojim životom i djelovanjem hrabro svjedočili o vjekovnim težnjama hrvatskog naroda, Hrvatski sabor posebno ističe i izražava zahvalnost uzoritom kardinalu dr. Alojziju Stepincu, koji je nepravedno suđen, čime je nanesena nepravda i uvreda hrvatskom narodu.

U montiranom političkom procesu nevino je osuđen stoga što je odbio po nalogu komunističkih vlastodržaca provesti crkveni raskol i odvojiti Katoličku Crkvu u Hrvata od Rima i Vatikana s dalekosežnim ciljem uništjenja Katoličke Crkve kao vjekovnog čuvara i zaštitnika očuvanja identiteta i slobode hrvatskog naroda.

Osuđen je i stoga što je ustao protiv nasilja i zločina komunističke vlasti, isto kao što je djelovao u vihoru i okrutnostima drugog svjetskog rata u zaštitu proganjениh neovisno o njihovu narodnosnom podrijetlu ili vjerskom svjetonazoru.

Iako hrvatski narod i Katolička Crkva nikada nisu priznali osudu nad biskupu Stepincu, Hrvatski sabor kao najviše predstavničko tijelo Hrvatske, jasnim stavom prema ovoj nepravednoj osudi kardinalu Stepincu ispravlja jednu povjesnu nepravdu i uvredu hrvatskom narodu.

IV. Osudom montiranog procesa i osude nadbiskupu Stepincu, Hrvatski sabor istodobno osuđuje političke procese brojnim nevino sudenim svećenicima, redovnicima i vjernicima, osuđujući na taj način i protunapad odni komunistički režim.

# GOVOR ZASTUPNIKA AKADEMIKA NEDJELJKA MIHANOVIĆA NA ZASJEDANJU HRVATSKOG SABORA 13.veljače 1992.

Dame i gospodo zastupnici!

U povijesti čovječanstva na sreću ipak dolazi do revizija zabluda, do ispravaka ideoloških gluposti i moralnih zastranjivanja. Svjedoci smo kako se pred našim očima ruše cijeli sustavi ideološkog mahnitanja, političke samovolje, totalitarne represije i organiziranog bespravlja, što su gazili dostojanstvo čovjeka.

No nije nam u ovom trenutku namjera iznositi svu onu duhovnu pomrčinu hrvatskoga političkog i društvenog nocturna, svu onu mračnu "chronique scandaleuse" i sav onaj lumpenproleterski nasrtaj boljševizma, koji su zahvatili našu povampirenu stvarnost u prvoj fazi boljševičke diktature i staljinističkog-titoističkog terora nakon drugog svjetskog rata. Skinemo li posmrtnu masku s toga vremena, ukazat će nam se na mračnoj pozadini naše političke stvarnosti bezbrojni oblici perverznog terora, drzovitoga ideološkog nasilja i bjesomučne hajke, koji su se očitovali u valovima masovnih uhićenja, oznaških prepada, policijskoga noćnog preslušavanja, psihotičnoga samovoljnog tiraniziranja, okrutnih zločina mučenja, neljudskih postupaka po uzoru na velike staljinističke čistke i sibirske progone. U toj totalnoj negaciji i zbrici pravnoga sustava, u tom izobličenju ljudske svijesti i ljudožderske stvarnosti u sjeni revolucionarnog socijalizma, sve je naličilo na neku smrtonosnu oluju u kojoj su ljudska bića padala po masovnim stratištima kao iznemogle ptice u mečavi.

Upravo u tome mračnom razdoblju velikih poslijeratnih čistki, kada se tajna policija KOS-a i OZN-e povlačila po uglovima i zakucima javnog života kao pasja njuška, i kada je partijska egzekutiva, gonjena furijama ideološke mržnje i borbe za vlast, progonila i likvidirala sve što je bilo pod znakom političke sumnje, u toj zbrici pravnog sustava i u režiji lažnog svjedočanstva, stavljen je godine 1946. na optuženičku klupu i zagrebački nadbiskup dr. Alojzije Stepinac. Taj montirani, kriminalni i skandalozni politički proces po svemu je bio nalik na surovu mračnu reprizu moskovskih procesa, kada su se preko Stepinčeve dostojanstvene, neporočne, uzorne i tihe pojave razlili potoci bestidne laži, insinuiranih optužbi, kleverte, podvala i psovki, proizvedenih pod okriljem mračnog fanatizma u agitpropovskim brlozima tajne policije, CK i OZN-e. Naprama tom monstruoznom procesu i krabuljnom plesu pravosuđa i kriminala, čuvene sudske optužbe Alfreda Dreyfusa i Heinricha Friedjunga izgledale su kao naivna zabavna opereta.

U takvom policijsko-pravnom okruženju, koje je predstavljalo flagrantnu kriminalnu negaciju svih kazneno-pravnih normativa, u zamci montiranih optužaba i u sustavu totalitarne laži, gdje su, policijskim nalozima predznaceni državnopartijski suci, poput trbuhozboraca igrali izrežiranu sudsku ko mediju, našao se kao vrhovni izvršitelj Stepinčeve sudske presude, virtuozi trbuhozborac, narodni komesar, državni i javni tužitelj Jakov Blažević.

Postoje brzbrojni oblici laži, ali je samo jedna istina, a Blažević je da ostvari oktobarske ideje svoga velikog uzora, vrhovnoga državnog tužitelja Andreja Višinskog, simulirao takav lažan i mutan sudski proces protiv nadbiskupa Stepinca koji će po mnogostrukosti svojih lažnih premlisa, po perverznosti juridičkih smicalica, po očiglednoj negaciji građanske slobode, uvjerenja, misli i savjesti, ostati kao žalostan primjer u mašineriji velikošta boljševičkog falsifikata povijesti. U svome tužiteljskom plaidoyeru, on je bezobzirnom drskošću odbacio golemu dokumentacijsku građu obrane, koju su pripremili Stepinčevi branitelji dr. Natko Katičić i dr. Ivo Politeo, iz koje je proizlazila široka lepeza političko-moralnih argumenata koja bi razbila njegovu konstrukciju optužbe. Ništa od te goleme zbirke materijalnih dokaza obrane nije dopušteno da dođe pred sudište.

Kao i tada i danas je posve jasno da je taj inkriminirani sudski proces, zasnovan u vrzinom kolu partijskih razbuktalih ideooloških, ateističkih i protucrkvenih strasti protiv nadbiskupa Stepinca, pokrenula komunistička boljševička ideoološka linija i da je hrvatski metropolita bio osuđen isključivo zbog svojih moralnih načela i biskupske staleške dosljednosti.

U anatomske kirurške pravne rezrese tog montiranog sudskog procesa vidljivo je da je dr. Alojzije Stepinac osuđen, kažnjen i utamnicen na 16 godina robije:

1) što cijelokupnu hrvatsku Katoličku Crkvu nije po napucima i nalogu Josipa Broza Tita s pomoću crkvenog raskola odvojio od Rima i Vatikana i time prepustio Crkvu u Hrvata na milost i nemilost komunističke samovolje, bespravljajući i nekontroliranoga boljševičkog progona;

2) što se suprotstavio komunističkom režimu da odigra ulogu crkvenog raskolnika i što je neustrašivo i dosljedno branio najviše hrvatske svetinje i vjerske i nacionalne.

Sve drugo je drsko izvrtanje činjenica i mutno ljevičarsko fraziranje oko te skandalozne eksplozije ideoološke agresivnosti, mržnje i ateističke indoktrinacije.

Uostalom, krunski akter s toga ideoološkog procesa, javni tužitelj Jakov Blažević, otvoreno je prije nekoliko godina u razdražljivom stanju svojih podrovanih živaca cijelu stvar objasnio kad je u dnevnom tisku izjavio: "Da je Alojzije Stepinac bio elastičniji i prilagodljiviji, onda do tog procesa ne bi ni došlo." Nadbiskup Stepinac je dakle po smislenom planu Partije

trebao provesti raskol od Rima, Crkvu u Hrvata pretvoriti u vjersku sektu, a vjernike učiniti shizmaticima, i tada bi ta juridičko-skandalozna instrumentacija toga sudskog procesa oko dr. Stepinca bila suvišna i stavljana ad acta.

Tu izjavu Jakova Blaževića, u trenutku kada je partijska disciplinska represija popustila, a time i njegova kataleptična šutnja, i kada su političke ptice mogle slobodno u svojim memoarima smraditi u vlastito gnijezdo, tu izjavu normalno je uzeti kao psihotično logičnu i jasnu. Jer sve što je Blažević kao javni tužitelj iz montiranog klupka Kaznenog zakona na tome procesu izvlačio, izričao je tada i sâm na lancu, a kada mu je taj lanac osamdesetih godina s vrata spao, progovorio je autentičnu istinu.

Jednostavnu istinu, po kojoj za nadbiskupa kardinala Stepinca Katolička Crkva nije samo puka organizacija, nego zbroj moralnih i etičkih načela, te mistična zajednica s trajno živim Kristom, ta istina za marksističko-boljševičke pojmove bila je onda kao i danas potpuno neshvatljiva. Obraćala takve istine pred forumom poltronских pravosudnih figura kojima je jedan jedini smisao bila borba za položaje i vlast, ostala je zauvijek apstraktnom.

Prošlih dana mogli smo saznati iz nekih izjava u tisku (gospodin Dražen Budiša "Globus", 31. siječnja 1992. i gospodin Živko Kustić "Globus", 7. veljače 1992.) neslaganje s prijedlogom Sabora Republike Hrvatske za donošenje zakona o poništenju krivičnog postupka protiv dr. Alojzija Stepinca. I Budiša i Kustić ocjenjuju taj postupak kao izdvajanje žrtve kardinala Stepinca od drugih stotina tisuća nevinih osuđenika, žrtava i grobova.

U ovom poništenju krivičnog postupka protiv dr. Alojzija Stepinca užima se njegova povjesna osoba kao pars pro toto za cjelokupno ono mnoštvo nevinih žrtava montiranih procesa i likvidiranih ljudskih egzistencija u doba staljinizma i titoizma, jer je taj proces ujedno bio okrutni pohod na progon cijelog hrvatskog naroda.

Slučaj Alojzija Stepinca javlja se u poslijeratnoj pakosnoj mržnji na hrvatski narod kao eklatantan primjer za sve inscenirane sudske procese i za sva nasilja što su izvršena u postupcima istrage protiv takozvanih fiktivnih neprijatelja naroda svake vrste: ustaša, domobrana, mačekovaca, križara, kontrarevolucionara, klerikalaca, veleizdajnika, špijuna, provokatora, zavrbovanih inozemnih agenata, terorista, atentatora, diverzanata, konspiratora, sabotera, zavjerenika, opozicionara, pučista, političkih sumnjivaca, ilegalaca, maspokovaca, disidenata, koje su organi jugoslavenske državne tajne policije po uzoru na sovjetske enkavedeovce, čekiste i gepeuvovce mučili po ćelijama smrti i s iznuđenim lažnim priznanjima upućivali na stratišta.

Razumije se, da se ovdje izuzimaju ono pojedinci i među ustašama i među partizanima koji su po svojim neljudskim postupcima i izvršenim zločinima bili doista ratni zločinci.

Kardinal Alojzije Stepinac stoji kao simbol na čelu povorke svih onih tisuća moralno i politički nevinih uhićenika, zatvorenika, utamničenika, robijaša, patnika i kažnjenika po lepoglavskim, starogradskiim, mitrovičkim, zeničkim, adaciganlijskim i golootočkim zatvorima i logorima smrti koji su prebijenih rebara, krvavih bubrega, polomljenih kostiju, pretučenih tabana, izbijenih zubi, dotučeni i izmrcvareni pod torturom saslušanja i po sistemu "kadija te tuži, kadija te sudi" upućeni na vješanje, strijeljanje i u masovne grobnice.

U žrtvi Alojzija Stepinca sublimiramo poštovanje prema tisućama onih bezimenih žrtava Bleiburga, Jazovke, Maceljske šume, sigećanskog Kanala i rovova Maksimira koji su likvidirani bez suda i zakonskih paragrafa. U duhovnom vrijednošću svoje moralne i humane ljepote Stepinac stoji na čelu svih onih žartava masovnog hapšenja, policijskih prepada, noćnih premetačina, izgona, deportacija, prisilnog rada, žalobnih marševa smrtiljike je progutala pomrčina i koje je boljševički Haron prevezao u podzemni svijet. U liku Alojzija Stepinca rehabilitiramo sve one nepregledne gomile robijaša, zgaženih individua i poniženih ljudskih osobnosti koje su u mračnom nocturnu vladavine jugoslavenske tamnice naroda prinijeli svoju žrtvu za uzvišeni orfertorij na oltaru hrvatske slobode.

Tajna dostojanstva Stepinčeve šutnje pred istražnim statistima sudskog komesarijata bila je u tome što je prozreo mutnu i opasnu igru državnog partijskog aparata i dijalektički smišljene političke podvale. Najvišim mjetilom i sucem vlastitih postupaka smatrao je svoju sastavu i ona mu je zabranjivala svaki kompromis koji je vodio u izdaju Katoličke Crkve. Nije apsurdan kompromis koji mu je predlagala partijska vlast nije mogao pristati ni imperativ njegova razbora, ni dostojanstvo njegova značaja, niti odgovorni položaj njegove nadbiskupske službe, ni uzvišeni domet njegovih idea.

Sa svojim Pastirskim pismom iz godine 1945. nadbiskup Stepinac je prvi u nas razgrnuo mračni zastor komunističke političke laži i totalitarne represije iza kojeg su stajala skrivena lažna božanstva partijskih fefisa: državnih samodržaca, diktatora, despota, faraona i cezaromana. U svome zauzimanju za ljudе: vjernike i nevjernike, prijatelje i neprijatelje, sumišljenike i protivnike, iskazivao je duh pravednosti i djelotvornog milosrđa.

"Ljudi su razlomci ljudski, skice" - govorio je Ralph W. Emerson. Kardinal Alojzije Stepinac bio je potpun čovjek, univerzalan duh, osobnost bez praznine. U svome djelovanju očitovao se kao duhovni patir i teolog

kao pučki misionar i znanstvenik, kao rječit govornik i studiozni mislilac, kao političar i učenjak, kao prakticist i filozof, kao racionalist i mistik, kao tradicionalist i pristaša modernih odrednica preobrazbe društva u duhu kršćanskih kreposti. U skladnoj sintezi ostvario je u svome značaju ovo stapanje različitih svojstava uma i sklonosti duha, koji se čine protivnima. U njegovoj osobi je bilo privlačnih značajki duboko ljudskog i nečega nadzemaljskog. U njegovu promatranju svijeta pronađemo svojstva prirodnog i metafizičkog, mističnog i herojskog, a u postupcima je iskazivao temperamentnost i uzdržljivost, stragost i blagost, neukrotivu snagu duha i tihu svetačku uzornost života.

Uzdignuvši se u svome moralnom i intelektualnom stavu strpljivim životom robijaša na visinu duhovnog dostojanstva, kardinal Alojzije Stepinac postao je narodnim mučenikom, moralnim i nacionalnim herojem. Hrvatski narod je u njegovu liku odmah prepoznao veličinu, pa je taj osjećaj spleo oko njega vjenac štovanja, spontani kult pobožne odanosti koju je zaslužio. U svojoj moralnoj veličini i uzvišenosti ponašao se ponizno i skromno. Bio je visok duh i u najvišem stupnju čudorednih vrlina a n i-m a c a n d i d a, koji je pod hladnim krašićkim zvijezdama nosio u sebi netaknuto čistu aureolu svoga unutrašnjeg mira.

Velike povijesne ličnosti žive i nakon smrti po svojim besmrtnim djelima. Lik kardinala Alojzija Stepinca živi u svijesti hrvatskog naroda po svome vjerskom i nacionalnom heroizmu, u kojemu je očitovao najviši stupanj principijelnosti i dostojanstva. U štovanju naroda on živi kao mučenik za vjerska prava i za ideal hrvatske državnosti, kao blaženik i svetac, kao stanovnik Vječnosti. To su svojstva njegove trajne besmrtnosti.

U panteonu hrvatskih svjetlih pojava kardinal Stepinac blista poput magičnog svjetionika. Njegov neporočni lik čvrstoga moralnog osvijedočenja trajno će usmjeravati pokoljenja u neotkrivene ljepote duha, prema višim moralnim vertikalama.

STJEPAN KOŽUL

S P O M E N I C A  
Ž R T V A M A L J U B A V I  
ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE

U prigodi proslave 900. obljetnice postojanja  
zagrebačke nad/biskupije

ZAGREB 1992.